

ТРОМЕЃА — СЕЛО НА БАНАКАНИ

Тромеѓа се наоѓа на 4 км источно од Куманово, меѓу значајните комуникации: Куманово — Кр. Паланка и Куманово — Св. Николе. Селото почнало да се создава 1921 год. на атарот на соседните села Мл. Нагоричане и Проевци. Низ атарот минувал значаен пат уште од XVI век, поврзувајќи ги селата Куманово и Клевовци и преку кој кумановци оделе на пазар во Клевовци (Јован Хаџи Васиљевиќ, Јужна Ст. Србија I, Кумановска каза, Београд 1909), а од XVII век клечовчани на пазар во Куманово, кога овој прераснал во градска населба. Со протерувањето на Турците очекуваната аграрна политика и во Кумановскиот крај не беше доследно спроведена. Тогашната српска власт донесла Уредба за колонизација на Македонија во 1914 год. По создавањето на Кралството СХС, Уредбата била изменета. Со Уредбата од 24 септември 1920 за населување на новите јужни краишта започна колонизација на Македонија со „заслужни и верни синови“ на добрата земја која била фалена како првокласна и на која успеваат сите видови жита, афион, тутун и сусам (Колонизација на Македонија во Стара Југославија — Александар Апостолов, с. 63).

Со првата етапа на колонизацијата на Македонија од 1919 до 1923 год. во Кумановскиот крај се доселиле тие „верни синови“ од Банат и Лика. Набрзо започнале да пристигнуваат и првите колонисти во Тромеѓа и тоа од селото Чуруг кај Србобран од Банат. Меѓу нив биле: Бранко Луткиќ, Иса Ковачевиќ и Иса Малиќ, сите од спомнатото село Чуруг. Покрај нив од Банат биле доселеници и: Гавро Поповиќ, Живан Поповиќ и Вито Аврамовиќ, од месноста Бачва — Србобран. Во најраниот период во 1921 год. од Банат колонисти биле и Перо Брица, Младен Субаковиќ и Божа Јерковиќ. По 1—2 год. банатските салашари се вратиле назад во Банат.

Според искажувањето на првите доселеници, кои денеска веќе не живеат во селото, населбата немала име. Меѓу соседните села чии жители минувале низ него се употребувало името Банакани. Постарите жители на Мл. Нагоричане, Клевовци, Дове-

зенце и др. денеска селото го викаат Банаќани.

Покрај Банаќани, тогашната власт колонизирала население и од Лика. Меѓу „сигурно население“ се нашле: Гаја Лужаиќ, Миланца Кушиќ, Милан Боровац, Буда Кушиќ и др. Некои од Личаните, немајќи верба во власта, доаѓале сами без семејства, за да се уверат во условите за живот, плодноста на почвата, климата и др. Таков бил и Миленца Кушиќ кој сам без семејство во Тронеѓа живеел 3 год. и пак се вратил назад. Или некој Косановиќ; живеел со семејството само неколку години, повторно се вратил во Лика бидејќи неговите 2 ќерки секогаш биле болни.

Паралелно со доселувањето на колонисти од Банат и Лика тогашната власт доселувала семејства и од Пиротскиот и Врањскиот крај и други соседни кумановски села. Меѓу првите доселеници од с. Герман — Врањско бил Младен Јовановиќ. Тој како и многу други борци, учесници во Првата светска војна и на Солунскиот фронт, не сакале пензија а добивале земја и се населувале во Тронеѓа.

Во 1922 год. селото го добило денешното име Тронеѓа. Според искажувањето на некогашниот кмет Илија Будисавлевиќ доселениците — колонисти го одбрале токму тоа име бидејќи селото се наоѓа на меѓите на постојните беговски чифлици од: Шупли Камен, Проевци и Долно Којнаре.

Со доаѓањето на бугарската окупаторска власт во 1941 год. сите доселени семејства од Банат и Лика биле иселени од Тронеѓа. Сè она што можеле да го понесат со четворни коли тргнале дваесетина лички семејства и едно банатско кон границите на Србија. Четирите воени години тие ги минувале кај селаните во селата Рударе и Стопања кај Лесковац а некои во Матеевац кај Ниш. По ослободувањето во 1946 год. многу од нив повторно се вратиле во селото.

Покрај тоа што во Тронеѓа денес живеат: Македонци и Срби — Личани тие се мошне сложни и единствени.

Близината на селото до Куманово му овозможува брз напредок. Освен со земјоделство, селаните се занимаваат со интензивно сточарство; одгледуваат расни крави и продаваат млеко во градот. И денеска селото е прочуено по производството на млеко и е еден од поголемите снабдувачи на Куманово со млеко.

Пред десетина години во селото беше воведена електрична енергија. 1972 год. кога се прославуваше 50-годишнина од неговото создавање беше изграден калдрмисан пат, ветеринарна станица со постојан стручен кадар, потоа проширен училищен простор и друго.

Последниве месеци во Тронеѓа се вложуваат напори за изградба на водовод за доведување на добра вода за пиење од Липковскиот систем.